

DEVÁTÝ PŘÍPAD LINCOLNA RHYMA

HOŘÍCÍ DRÁT

JEFFERY DEAVER

HOŘÍCÍ DRÁT

JEFFERY DEAVER

2015

Copyright © 2006 by Jeffery Deaver
Translation © 2006 by Jiří Kobělka
Cover design © 2015 by DOMINO

Veškerá práva vyhrazena. Žádná část tohoto díla nesmí být reprodukována ani elektronicky přenášena či šířena bez předchozího písemného souhlasu majitele autorských práv.

Z anglického originálu THE BURNING WIRE,
vydaného nakladatelstvím Simon & Schuster, New York 2010,
přeložil Jiří Kobělka
Odpovědná redaktorka: Karin Lednická
Korektura: Hana Pušová
Sazba písmem Minion Pro: Rajka Marišinská a Jiří Ryška
Obálka: Radek Urbiš
Vydání třetí, v elektronické verzi druhé
Vydalo nakladatelství DOMINO, Na Hradbách 3, Ostrava,
v lednu 2015

ISBN 978-80-7498-080-0

Pro výjimečnou redaktorku Marysue Rucciovou

„K čertu, tady žádná pravidla neplatí.
Snažíme se něčeho dosáhnout.“

Thomas Alva Edison o budování první elektrické sítě

SEDMATŘICET HODIN
PŘED DNEM ZEMĚ

DÍL I POTÍŽISTA

„Od krku dolů má člověk hodnotu pár dolarů denně,
ale od krku nahoru má hodnotu toho,
co dokáže vytvořit jeho mozek.“

Thomas Alva Edison

Dispečer ranní směny seděl v kontrolním centru rozsáhlého komplexu firmy Algonquin Consolidated Power and Light, který se nacházel na East River v newyorském Queensu, a mračil se na červená slova pulzující na jeho počítačovém monitoru.

KRITICKÉ SELHÁNÍ.

Pod nimi svítil zastavený přesný čas: 11:20:20:003.

Dispečer odložil modrobílý kelímek na kávu s neumělým vyobrazením řeckých atletů a napřímil se na rozvrzané otočné židli.

Zaměstnanci kontrolního centra elektrárenské společnosti seděli před samostatnými počítači jako letečtí dispečeri. Rozlehlý sál byl jasně osvětlený a vévodila mu masivní plochá obrazovka, která ukazovala průtok elektřiny energetickou sítí známou jako Northeastern Interconnection, jež zásobovala elektrickým proudem státy New York, Pensylvá-

nie, New Jersey a Connecticut. Zařízení a výzdoba kontrolního centra byly docela moderní – tedy za předpokladu, že by se psal rok 1960.

Dispečer přimhouřil oči a pozorně se zadíval na monitor, který zobrazoval průtok šťávy vycházející z elektráren po celé zemi: z parních turbín, z reaktorů i z hydroelektrárny na Niagarských vodopádech. V jednom krátkém úseku špagety znázorňující elektrické vedení něco nehrálo: blikal kolem něj červený kroužek.

„Co se děje?“ zeptal se dispečer, prošedivělý muž, kterému se pod bílou košilí s krátkými rukávy rýsovalo břicho. V elektrárenské branži pracoval už třicet let a momentálně u něj převládala zvědavost. I když se totiž kontrolky ohlašující kritický incident občas rozsvítily, skutečné nehody byly velmi vzácné.

„Prý došlo k úplnému odpojení jističe,“ odpověděl mu jeden mladý technik. „Na MH-dvanáctce.“

Tmavá, umouněná a samočinná rozvodna 12 od společnosti Algonquin Consolidated, která se nacházela v Harlemu – zkratka „MH“ označovala Manhattan –, patřila k velkým oblastním stanicím. Přijímala proud o napětí 138 000 voltů a proháněla ho transformátory, které snižovaly napětí na desetinu této hodnoty, dělily ho a posílaly dál.

Na velké obrazovce nyní naskočila další slova. Červeně žhnula pod údajem o čase a strohou zprávou o kritickém selhání.

MH-12 OFFLINE.

Dispečer začal ťukat do klávesnice a vzpomínal přitom na doby, kdy se tato práce prováděla pomocí vysílačky, telefonu

a izolovaných přepínačů, ve vůni oleje, mosazi a rozpáleného bakelitu. Přečetl si hustě psaný komplikovaný text a pak tiše, jakoby sám pro sebe, zadrmolil: „Jističe se odpojily? Proč? Zatížení je normální.“

Vtom se objevilo další hlášení.

MH-12 OFFLINE. PZ DO POSTIŽENÉ SLUŽEBNÍ OBLASTI Z MH-17, MH-10, MH-13, NJ-18.

„Máme tu přesměrování zatížení,“ vykřikl někdo poněkud nadbytečně.

Na předměstích a na venkově je síť vždy viditelná – jsou to ty dráty vysokého napětí, stožáry a linky vedoucí do vašeho domu. Když taková linka spadne, není nic těžkého najít problém a opravit ho. V mnoha městech včetně New Yorku se však elektrina vede pod zemí v izolovaných kabelech. Protože se však izolace časem rozdrolí a navíc trpí působením podzemní vody, což má za následek krátká spojení a výpadky služby, spoléhají elektrárenské společnosti na dvojnásobné nebo někdy i trojnásobné jištění sítě. Když tedy přestala fungovat rozvodna MH-12, počítač automaticky začal uspokojovat poptávku spotřebitelů tím, že k nim přesměroval šťávu z jiných lokalit.

„Žádné výpadky, všichni svítí,“ ohlásil další technik.

Elektrina v síti je jako voda přicházející do domu jedinou trubkou a vytékající mnoha otevřenými kohoutky. Jakmile se jeden kohoutek zavře, zvýší se v ostatních tlak. S elektrinou je to stejné, avšak proudí mnohem rychleji než voda – za hodinu urazí přes miliardu kilometrů. A protože město New

York vyžaduje spoustu energie, bylo napětí – tento elektrický ekvivalent vodního tlaku – v rozvodnách nahrazujících výkon stanice MH-12 velice vysoké.

Systém však byl vybudován tak, aby podobné situace zvládl, a ukazatele napětí se stále pohybovaly v zeleném pásmu.

Dispečera však trápila otázka, proč se jističe na stanici MH-12 vůbec odpojily. Nejběžnějším důvodem „prdnutí“ jističů na rozvodně bylo krátké spojení nebo nezvykle vysoká poptávka během energetické špičky – časně ráno, během obou dopravních špiček a brzy večer, případně ve chvíli, kdy se prudce zvýšila teplota a nenasytné klimatizační jednotky si žádaly proud.

To však nebyl případ incidentu z 11:20:20:003 tohoto příjemného dubnového dne.

„Pošlete na MH-dvanáctku řešitele. Může to být vadný kabel. Anebo kraťas v...“

V tom okamžiku začalo blikat druhé červené hlášení.

KRITICKÉ SELHÁNÍ. NJ-18 OFFLINE.

Další oblastní rozvodna, nacházející se nedaleko od Paramusu ve státě New Jersey, zaznamenala výpadek. Byla to jedna ze stanic, které nahrazovaly výkon za nefunkční Manhattan-dvanáctku.

Dispečer vydal zvláštní zvuk, napůl zasmání, napůl zakašlání. Do tváře se mu vloudil zmatený výraz. „Co se to děje, sakra? Vždyť zatížení je v normě.“

„Všechny senzory a indikátory fungují,“ zavolal jeden z techniků.

„Problém se SCADA?“ křikl dispečer. Na energetické imperium společnosti Algonquin Consolidated dohlížel důmyslný program SCADA, což byla zkratka pro „dohledovou kontrolu a akvizici dat“, který běžel na obrovských počítačích Unix. Dnes již legendární „severovýchodní výpadek“, k němuž došlo v roce 2003 a jenž byl největším výpadkem v dějinách Severní Ameriky, zčásti způsobila řada chyb v počítačovém softwaru. Dnešní systémy by opakování podobné katastrofy nedopustily, což ovšem neznamenalo, že nemůže nastat jiná počítačová chyba.

„To nevím,“ odpověděl pomalu jeden z dispečerových asistentů. „Ale řekl bych, že nic jiného to být nemůže. Podle diagnostiky není s linkami ani se spínacím ústrojím žádný fyzický problém.“

Dispečer se upřeně zahleděl na monitor a čekal na další logický krok: na hlášení, která nová rozvodna – nebo rozvodny – zvýší výkon a nahradí výpadek vzniklý poruchou na NJ-18.

Žádné podobné hlášení se však neobjevilo.

Tři manhattanské rozvodny, sedmnáctka, desítka a třiáctka, dál osamoceně dodávaly šťávu do dvou služebních oblastí ve městě, které by jinak zůstaly potmě. Program SCADA neplnil svou funkci: nepřesměřoval do postiženého území proud z dalších rozvodů. Objem elektřiny protékající zmíněnými třemi stanicemi nyní dramaticky rostl.

Dispečer se podrbl ve vousech a po chvíli marného čekání, až se přihlásí další rozvodna, nařídil svému prvnímu asistentovi: „Ručně převed' část dodávek z Q-čtrnáctky do východní služební oblasti MH-dvanáctky.“

„Ano, pane.“

Po chvíli čekání dispečer vyštěkl: „Myslel jsem hned.“

„Hm. Snažím se.“

„Snažím se. Jak to myslíš, že se snažíš?“ Tento úkol vyžadoval jen pár ťuknutí do kláves.

„Spínací ústrojí nereaguje.“

„To není možné!“ Dispečer se několika krátkými kroky přesunul k asistentovu počítači a zadal pár povelů, které znal nazpaměť.

Nic.

Ukazatele napětí se nyní nacházely na okraji zeleného pole. Neměly daleko ke žlutému pásmu.

„Tohle není dobré,“ zamumlal někdo v sále. „Tohle je problém.“

Dispečer odběhl zpět ke svému stolu a ztěžka usedl na židli. Jeho cereální tyčinka a kelímek s řeckými atlety spadly na podlahu.

A pak začaly padat další kostky domina. Na monitoru se rozblíkala třetí červená tečka připomínající střed terče a počítač SCADA svým nezúčastněným stylem ohlásil:

KRITICKÉ SELHÁNÍ. MH-17 OFFLINE.

„Ne, další už ne,“ zašeptal někdo.

A stejně jako v předchozím případě se neprihlásila žádná další rozvodna, která by pomohla utišit neukojitelný hlad Newyorčanů po energii. Dvě transformační stanice nyní dělaly práci za pět. Teplota elektrického vedení do těchto stanic i z nich se zvyšovala a ukazatele napětí na velké obrazovce už byly hluboko ve žlutém pásmu.

**MH-12 OFFLINE. NJ-18 OFFLINE.
MH-17 OFFLINE.
PZ DO POSTIŽENÝCH SLUŽEBNÍCH
OBLASTÍ Z MH-10, MH-13.**

„Pošlete do těch oblastí větší výkon. Je mi jedno, jak to provedete. Vezměte ho, kde chcete.“

Žena sedící u vedlejšího kontrolního stanoviště se rychle napřímila. „Posílám čtyřicet kilo přes distribuční linky z Bronxu.“

Čtyřicet tisíc voltů nebylo mnoho a navíc bylo obtížné poslat je přes distribuční síť, která je projektovaná zhruba na třetinové napětí.

Někomu dalšímu se podařilo přesměrovat další elektřinu z Connecticutu.

Ukazatele napětí stoupaly dál, ale teď už o něco pomaleji.

Možná to přece jen zvládli. „Ještě!“

V tu chvíli však žena, která ukradla elektřinu z Bronxu, prohlásila přiškrceným hlasem: „Moment, přenos se snížil na dvacet tisíc. Nechápu proč.“

Totéž se dělo v celé oblasti. Sotva se některému technikovi podařilo přivést na postižené místo proud, aby snížil celkovou zátěž, snížila se dodávka z jiného místa.

A celé toto drama probíhalo neuvěřitelnou rychlostí.

Miliarda kilometrů za hodinu...

Vtom se objevil další červený bod, další průstřel.

**KRITICKÉ SELHÁNÍ.
MH-13 OFFLINE.**

„To nemůže být pravda,“ zašeptal kdosi.

MH-12 OFFLINE. NJ-18 OFFLINE. MH-17 OFFLINE.

MH-13 OFFLINE.

PZ DO POSTIŽENÝCH SLUŽEBNÍCH

OBLASTÍ Z MH-10.

Bylo to stejné, jako kdyby se obrovská vodní nádrž snažila protěct jediným mrňavým kohoutkem. Napětí valící se do rozvodny MH-10, která se nacházela ve staré budově na Západní Sedmapadesáté ulici v manhattanské čtvrti Clinton, čtyřikrát až pětkrát překračovalo normální zatížení a stále rostlo. Každým okamžikem hrozilo odpojení jističů, které by sice zabránilo explozi a požáru, ale současně by uvrhlo velkou část Midtownu zpět do koloniálních dob.

„Zdá se, že sever funguje líp. Zkuste sever, přiveďte štávu ze severu. Zkuste Massachusetts.“

„Něco tu mám: padesát, šedesát kilo. Z Putnamu.“

„Fajn.“

Jenže pak někdo vykřikl: „Ále, prokristapána!“

Dispečer netušil, kdo to byl – všichni se sklopenými hlavami ohromeně zírali na své monitory. „Co je?“ zaječel. „Nechci pořád poslouchat tyhle výkřiky! Mluvte se mnou!“

„Podívejte na nastavení jističů na manhattanské desítky! Podívejte na jističe!“

Ale ne. Ne...

Jističe v rozvodně MH-10 byly resetovány. Nyní mohly propouštět desetinásobek bezpečného zatížení.

Kdyby kontrolní centrum Algonquin Consolidated nedokázalo v brzké době snížit napětí útočící na rozvodnu, pak by

vedení a spínací ústrojí v rozvodně umožnily průtok smrtelně vysokého množství elektřiny. Rozvodna by explodovala. Než by se to však stalo, šťáva by se prohnala přes distribuční linky do podzemních transformátorových skříní, odtud do bloků jižně od Lincolnova centra a poté do elektrických sítí v tamních kancelářských budovách a velkých věžácích. Některé jističe by přerušily obvod, ale starší transformátory a služební panely by se jednoduše roztavily do hromady vodivého kovu a nechaly proud pokračovat dál, takže by vznikaly požáry a obloukové výboje, které by mohly smrtelně popálit každého, kdo by se právě nacházel u elektrického spotřebiče nebo zásuvky.

Dispečer si vůbec poprvé pomyslel: Teroristi. Tohle je teroristický útok. „Zavolejte na ministerstvo vnitřní bezpečnosti a na newyorskou policii!“ vykřikl. „A resetujte ty jističe zpátky, proboha. Resetujte je.“

„Ony nereagují. Jsem odpojený od MH-desítky.“

„Jak můžeš být odpojený, sakra?“

„Já to...“

„Je někdo uvnitř? Ježíšikriste, jestli tam někdo je, tak ať okamžitě vypadne!“ Rozvodny fungovaly samočinně, ale čas od času do nich vstupovali zaměstnanci kvůli běžné údržbě a opravám.

„Jasně, dobře.“

Ukazatele napětí už byly v červeném poli.

„Máme shodit zátěž, pane?“

Dispečer zaskřípal zuby a zamyslel se. Shození zátěže neboli „rolling blackout“ bylo v energetice krajní opatření. „Zátěž“ představovalo množství elektřiny, které zákazníci v danou chvíli odebírají. Shozením se pak rozumělo ruční

kontrolované odpojení některých částí sítě ve snaze zabránit rozsáhlejšímu krachu systému.

Pro energetickou společnost představovalo shození zátěže poslední možnost v boji za udržení chodu sítě, která však mohla mít v tak hustě obydlené části Manhattanu katastrofální následky. Pouze škoda na počítačích se mohla vyšplhat na desítky milionů a nedalo se vyloučit, že někteří lidé přijdou k úrazu nebo i o život. Nespojí se tísňová volání. Po zhasnutí semaforů uvíznou v zácpách sanitky a policejní vozy. Zastaví se výtahy. Vypukne panika. Během jakéhokoliv výpadku proudu, dokonce i za denního světla, se vždy zvyšoval počet loupeží, rabování a znásilnění.

Elektrina dělá lidi poctivými.

„Pane?“ řekl technik zoufale.

Dispečer se zahleděl na pohybuující se sloupcové ukazatele napětí. Popadl telefon a zavolal svému nadřízenému, viceprezidentovi Algonquin Consolidated. „Herbe, máme krizovou situaci.“ Ve stručnosti ho informoval o problémech.

„Jak se to stalo?“

„Netušíme. Ale podle mě to udělali teroristi.“

„Bože. Volali jste na vnitřní bezpečnost?“

„Jo, zrovna teď. Ale hlavně se snažíme dostat do postižených oblastí víc elektřiny. Bohužel se nám to moc nedaří.“

Díval se, jak ukazatele napětí dál stoupají červeným pásmem.

„Dobrá. Co doporučuješ?“ zeptal se viceprezident.

„Nemáme moc na vybranou. Shodit zátěž.“

„Ale to pak velká část města nejmní na den zhasne.“

„Opravdu žádné další možnosti nevidím. Jestli něco neděláme, tak při takovém proudu rozvodna vybuchne.“

Šéf se na chvíli zamyslel. „Přes Manhattan-desítku vede i druhá přenosová soustava, je to tak?“

Dispečer se podíval na panel. Rozvodnou procházelo vysokonapěťové vedení, které mířilo na západ, aby dodávalo elektřinu některým částem New Jersey. „Jo, ale ta není online. Jen tamtudy vede přes potrubí.“

„A nemohli byste se na ni napojit a použít ji pro dodávku do odkloněných linek?“

„Ručně...? To by zřejmě šlo, jenže..., jenže to by znamenalo poslat dovnitř MH-desítky lidí. A jestli nedokážeme zadržet štávu, než to tam dodělají, tak rozvodna bouchne a všechny je zabije. Nebo jim po celém těle způsobí popáleniny třetího stupně.“

Nastala chvíle ticha. „Vydrž. Volám Jessen.“

Andi Jessen byla generální ředitelkou Algonquin Consolidated. Přezdívalo se jí „Paní všemocná“.

Během čekání dispečer upřeně sledoval techniky kolem sebe. A taky kontrolní panel. Se žhnoucími rudými tečkami.

Kritické selhání...

Konečně se dispečerův šéf vrátil na linku. Hlas měl chraplavý. Odkášlal si a po chvíli řekl: „Máš tam poslat pár lidí a ručně to vedení nahodit.“

„Tohle Jessen říkala?“

Další odmlka. „Ano.“

„Ale něco takového nemůžu nikomu nařídit,“ zašeptal dispečer. „Vždyť je to sebevražda.“

„Tak sežeň nějaké dobrovolníky. Jessen řekla, ať za žádných okolností – za žádných okolností, rozumíš? – neshazuješ zátěž.“